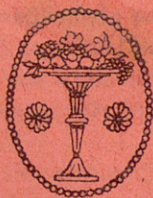

LLUIS ROMEU, PBRE.

La virtut de la cansó popular

DISCURS LLEGIT EN LA VIII FESTA DE LA MÚ-
SICA CATALANA CELEBRADA EL DÍA 10 DE
JULIOL DE 1920

Tip. Balmesiana.- Ciutat, 4.-Teléfon, 185-VICH

R. 396

La virtut de la cansó popular

Discurs llegit en la VIII Festa de la Música Catalana celebrada el dia 10 de Juliol de 1920.

Diu un adagi popular: «De lo que'l cor n'está plè, la boca en parla» y será veritat quan ell ho diu.

Mes, ¿no us ha succehit may a vosaltres sentir el goig de la bellesa ab una força tan viva que apaga el valor de tot lo que us volta; tot lo del mon sembla no res, y tota paraula sembla inadequada per expressar aquell goig del cor, aquella fruició espiritual tan fonda, tan íntima?

¿No es veritat que en aquests casos l'adagi popular fora més escayent si deya: «De lo que'l cor n'está plè, la boca en queda nuada»?

Aquesta sensació de impotencia de la paraula per comunicar als altres el goig que sentim, la vaig experimentar per primera vegada quan, encare jovent, poguí teclejar sobre'l piano el recull de cançons populars catalanes de l'Alió, y se'm ha repetit cada volta que una cansó popular se n'ha entrat a ferir les cordes de la meva ànima revifant en mi el sentiment de Patria.

Are la sento mes viva que may, precisament avuy que la benevolensa dels amichs, si no l'imperi del capdevanter m'ha portat a aquestes altures ab el manament de parlar-vos d'alló que may he sapigut explicarme, perque es el somni dels meus amors: de la cansó popular.

Ventura tindrè que ja sempre he mirat aquesta Festa de la Música Catalana com una festa entre familia, y al veure'm are voltat de tota la parentela dels seus devots vinguts aquí, en el *sancta sanctorum* de la casa payral, per festejar als tocats més vivament per la gracia de la inspiració, sento l'esperit de germanor y se que vosaltres bons germans, us fareu càrrech que'ls que m'han portat en aquest lloch d'honor no han pogut veure en mi cap mereixement, com no sien una devoció reverencial per l'Orfeó Catalá y la seva obra, y un afecte filial per l'home que portant la batuta del Orfeó la porta també del renai-xement del art patri, fins dintre'l cayre especial de la música d'iglesia. Ell me va dir que preparaven la festa y que havian pensat ab mí. No hi valgueren excuses: em doná les gracies per endevant y aquí'm teniu, no portant altra cosa que un feix de bona voluntat.

*
*
*

Fará cosa de vint anys, quan jo, podríem dir que entrava en us de rahó musical, veyá que'ls grans mestres predicaven la necessitat de tornar al cant del poble com a font d'inspiració, perque la cansó popular era l'arrel de ahont tenia de sortir tota música per sabia que fos. Y pensava; ¡si que es prou que una cosa tan petita porti tanta substancia!

Veya que'l venerable mestre Pedrell en la primera Festa de la Música Catalana escribia que si les obres capdals de Wagner, Beethoven, Schumann, Bach, Palestrina, Victoria, etc., viuen vida de joventut eterna, era, perque sos autors havien sapigut escoltar ben deserts y ab l'ànima

en gracia *la veu dels pobles*. ¡Aquest si que ho fa fort! pensava jo: que no sigui una micade deria tot aixó... Pero mestre Pedrell la sab llarga y ja s'ho devia pensar que la meua malicia aniria massa lluny perque allá mateix s'afanya a fer notar que no ho diu ell, sino que son paraules de un tal *Herder*. Ah! vaig dirme, aquest ve de fora!.... callem... pero, dintre meu encare no se si m'ho creya; y sentia després, en la quarta festa, com el Mestre Nicolau cridava contra els que pretenien fer art europeu, mundial, universal, arribant a desafiarlos ab aquestes paraules: *Digueume el nom de un músich que hagi commogut el mon sense fer art de la seva terra*. Aixó m' desterotava. Jo que m'havia cregut que la universalitat era el somni d'or, aixís com el *summum* de la gloria per un artista, no sabia pas entendre com aixó podia sortir de una cosa tan casolana y camperola com les cançons y els ballets populars.

Encara més. Per si l'autoritat dels nostres mestres necessités refors, surt el Sant Pare ab la mateixa cantarella. Tots ho sabeu que'l celebrat *Motu proprio* de Pio X, de dolça memoria, posa'l Cant Gregoriá com a model suprem per la música d'iglesia. Aixó m'acabá de desorientar. Justament el cant gregoriá que per mi no era pas tan bonich, ni de bon tros, com una cansó popular: fins el trobava tot tristoy y completament incapás de fer grans coses.

La meua confusió era terrible, pero, gracies a Deu, no vaig arribar may ni a pensar que'l Sant Pare pogués senyalar una orientació *desorientada*; y aixó'm va salvar. La fe en el Papa em doná la fe en els mestres, la fe en els mestres em doná el coneixement de la meua petifesa, y la humilitat em senyalá el camí del estudi. Era qüestió d'anar pensant la cosa seriosament.

Damunt tot aixó ja'l temps hi ha deixat ses peljades any per any; y tanseval que també any per any les meves

cavilacions han anat fent sa via. Al principi sols creya per la fe, mes a forsa de llegir y estudiar ab bona voluntat tot lo que podia arrebregar de lo que anaven ponderant els grans mestres, no vaig tardar en poguer creure per la rahó: ja era un consensut. Consensut sincerament de com la cansó popular y el cant gregorià son el sagrat llevar que conté tota virtut musical. perque dintre del art dels sóns, son la única cosa baixada del Cel.

* *

Qué es la bellesa? Es alló que'ns emociona agradablement. De manera que no som nosaltres la persona agent; es ella que'ns emociona. L'home, donchs, no es amo de disfrutar de la bellesa quan ell vulgui; l'emoció li ve de part de fora.

Donchs, d'ahont ve la bellesa?.... Pero, no correm; perquè encare no havem dit qué es la bellesa!.... Qué es alló que'ns emociona?.... y com ens emociona?.... Es un misteri!!!

Jo no se si may algú ha pogut dir perque es bonica una cansó. Es bonica perquè'ns agrada: ens agrada perquè es bonica. Y aixó es tot.

Aquí sí que podríem dir lo que'l doctor seráfich Sant Bonaventura deya del amor de Deu: «Per tot me volta l'amor y no se lo que es l'amor». Per tot ens volta la bellesa y no sabem lo que es la bellesa!

Es que la bellesa es baixada del Cel.

Deu, Bellesa increada, se complagué en sembrarla a mans plenes per tot l'univers. Totes les coses creades son belles per naturalesa perque son com un mirall de les perfeccions del mateix Deu. Per aixó no podem nosaltres posar nostres sentits damunt la natura sens topar ab la bellesa.

Deu, omnipotencia infinita, se complagué en criar l'home a la seva imatge y semblansa, y ab l'alenada divina li

infundí una ànima immortal destinada a gosar eternament de la bellesa increada y per lo mateix capàs de gustar de la bellesa creada ja en aquest mon.

El mateix Deu, bondat immensa, doná al home la llum de la rahó, el seny: y l'home quan te l'ànima amarada en el misteri de la bellesa, embadalit devant l'objecte que tal goig li proporciona, copia, imita, combina y a voltes fins sembla que millora, perque treu conseqüències admirables dels models que li ofereix la natura; creant aixís, si val la paraula, les belles arts humanes.

Tenim, donchs, que la natura es el model suprem, l'únich model de les belles arts.

* *

Quin es el model que'ns ofereix la natura per l'art dels sons? Es tot element sonor que en la natura's produeix per gracia del Creador.

Deixant de banda tota classe de sorolls com els xiulets del vent, els crits dels animals, els bramuls de la mar, els cants dels aucells, etc., etc., tots de una bellesa mes o menys emotiva, y per lo mateix models riquíssims per ornament de l'art musical: anem a fixarnos ab la veu humana començant per la paraula inarticulada.

El só de una rialla, per exemple, ell tot sol pot comunicar-nos un sentiment.

Cal, però, notar que en tota cosa de natura hi han sempre infinitat de matisos. Aixís també, sovint dona el cas de una rialla el só de la qual no ens precisa la naturalesa del sentiment que l'ha inspirada; sino que per entendre'l es fa necessari poder observar quina cara hi fa la persona que riu. Y en aquest cas ja tenim que la mateixa natura ens ofereix un model d'associació de dues belles arts: el só de la rialla y la plástica de la cara, produhides en una mateixa persona y de manera ben natural.

Un altre cas. Supposeu que aneu de visita a casa de

una família completament desconeguda de vosaltres. Mentre esteu a la sala d'espera sentiu allí, a la cambra del costat, un gemech que's repeteix, sovintejant mes o menys. ¿No es veritat que a la persona que us reberà li preguntareu avans que tot, com està'l malalt?..... Es a dir, tant, potser no. Lo que preguntareu serà; *si tenen algú malalt*. Perqué aixó? Perque'ls gemechs que haveu sentit us han comunicat tristesa però no us han donat a entendre la causa d'aquella tristesa. No sabeu si el sofriment es causat de malaltia o de pena moral.

Aixó ens ensenya que la música pot comunicar sentiments, però difícilment arriba a especificarlos. Per aixó veyem obres de música sola que per entendre lo que volen dir es fa necessari avans d'escoltarles llegir l'argument.

*
* *

Anem ara al nostre cas.

¿La cansó popular y el cant gregorià son un dels models que'ns ofereix la natura, o be son ja *art* fruyt de la ciencia del home? No sols son els models més propis que la natura ens ofereix per l'art musical, sinó que son la mateixa natura feta música. Son *música*, perque fan combinació de sons, y son *natura* perque essent fruyt de inspiració, es produeixen sense participació de la ciencia.

S'ha discutit si la melodia popular es filla de la gregoriana o al revés. Jo diria que son dues germanes bessones filles de la mare natura. Comensen ab el mon, brollen continuament y no acabarán fins que el mon acabi perque son la encarnació viva del misteri de la bellesa en la ordenació dels sons: son la mateixa natura feta música.

Per aixó son populars.

*
* *

La paraula *popular* dona idea de *multitud* y per lo mateix, en aquest sentit, no la podem referir al origen de la

cansó; perquè seria un absurd suposar una cansó dictada per un conjunt de persones.

Quan diem cansó *popular* no expressem sinó una de les seves condicions característiques: volem dir que de la cansó popular en poden gustar tota classe de persones, totes dich, en absolut perquè, totes les persones humanes pertanyents a una mateixa raça venen incloses en la idea de multitud expressada per la paraula *poble*.

Mes, aquesta característica o efecte de la cansó popular condiciona la causa, excloent del origen de la cansó tota idea de ciència estudiada; porque si la cansó fos fruyt de ciència apresada, es clar que les persones ignorants d'aquella ciència no en podrien gustar. Y en aquest cas tindriem altre absurd: la cansó popular no seria popular ni per son origen ni per sos efectes.

Sempre ha estat cosa difícil poder precisar el ver sentit de la paraula *popular*: es voreja per tots costats, però al fons no s'hi arriba; la definició intrínseca no's troba. Y no's troba precisament perquè tot lo *popular* està en contacte, si es que no's confón, ab la bellesa natural, ab el misteri de la bellesa baixada del Cel.

L'home es una de les belleses de la creació.

Y, sens valerse de cap ciència estudiada, aixó es, purament per gracia d'inspiració, l'home taral-lareja, l'home canta. Veusaquí l'origen de la cansó popular y del cant gregoriá. Digueume si aquest origen de tan natural no's confon ab la natura.

Essent aixís, cal preguntar ¿quines serán les característiques de la cansó popular, si no son les mateixes de sa mare, la bellesa natural?

¿Y quines serán les característiques que distingeixen la bellesa natural de totes les belleses que podem trobar en les obres filles de ciència estudiada?

Son dues només: y les podem anunciar aixís:

La bellesa natural AGRADA A TOTHOM Y AGRADA SEMPRE. Dich que agrada a tothom, perque la senten y en gusten tota classe de persones, tan els savis com els ignorants: y dich que agrada sempre perque may passa, may cansa, sempre es igualment gustosa, y tan duradora, que quan nosaltres no serém, ella encare será bella.

Diguém, donchs, que la cansó popular y el cant gregoriá, com a bons fills que son de la mare natura es caracterisen com ella: AGRADAN A TOTHOM Y AGRADAN SEMPRE. Altres condicions podriem senyalar propies de la cansó popular y del cant gregoriá pero no caldrá, si no es per fervos veure com están totes compreses en les dues que hem anunciat.

En efecte: quan diem que una cansó ens agrada, vol dir que la trobem bella; y si es bella, vol dir que'ns porta o ens aviva un sentiment; y no sería bella ni expressaria un sentiment si no fos fruyt humil de pura inspiració.

Quan diem que una cansó agrada a tothom, volem dir que s'expressa ab uns medis tan senzills y facils que es una delicia per les gents humils perque no necessitan la mes petita preparació per capirla, al mateix temps que es l'admiració dels savis trobar tanta substancia en una cosa tan petita y veure resolt ab tanta senzillesa'l problema de la dificil facilitat. Y aquesta condició la distingeix de tota composició musical, perque l'obra més artística, més genial podrá tenir totes les altres condicions, però jamay la podrán gustar les persones que no hagin pogut imposarse'l degut entrenament.

El dir que una cansó agrada a tothom suposa també que s'expressa ab espontaneïtat absoluta. ¡Y tan absoluta si es la espontaneïtat de la cansó popular, que arriba a ferse segell distintiu de raça!

Quan diem que una cansó agrada sempre, volem dir que ja seva bellesa, perque es fruyt de inspiració, perque es

espontànea, perquè es senzilla porta una substància de vida tan forta que no mor may, ni may es mustiga.

¡Si en teníen de rahó'ls Mestres quan predicavan que la cansó popular porta llevar per donar vida a tota música!

* *

Aquí podria objectarse que no val equiparar la cansó popular ab el cant gregorià, perquè aquest tal com el coneixem després de la restauració es fruyt de la ciencia del home y per lo mateix no pot considerarse com música natural, ni tan sols com a model ofert per la natura.

En veritat que la ciencia del home ha treballat molt en la magna restauració gregoriana, verdadera obra de benedictí; no obstant tot el seu treball s'ha encaminat, no a buscar cosa nova ni a inventar res, sinó purament a retrobar els antichs manuscrits, a saberlos llegir, a reintegrar la melodia en tota sa natural puresa.

Per més que la ciencia continua encare estudiant alguns detalls del ritme del cant gregorià, se pot, però, afirmar ben be que aquest està basat en lleys ben naturals y aixó fa que si la melodia gregoriana en el seu ritme te alguna cosa que la fa distinta de la cansó popular, en cambi en te moltes que la fan idéntica ab aquesta.

Deixant a part l'estudi detingut d'aquesta qüestió, perquè tampoch sabria ferlo, sols diré que tinch el presentiment que les diferencies rítmiques entre la melodia gregoriana y la de la cansó popular no son pas en el fons tant essencials com semblen: y la rahó que'm guía es perquè elles no priven a la melodia gregoriana de rumbejar les característiques més amunt senyalades com a distintives de tot lo genuinament popular.

D'ella si que pot ben dirse que ha agradat sempre perquè en tot temps ha fet les delicies de les ànimes piadoses en la pregaria colectiva dels fidels.

El cant gregorià expressa el sentiment de pietat ab espontaneïtat absoluta, en tant que arribà a fer-se segell distintiu de raça. Les variants melòdiques, més o menys nombroses, que segons els gregorianistes poden respondre a hàbits locals ¿qué signifiquen sinó que'ls pobles posaven en cada melodia el segell de la seva ànima? Així com s'ha trobat una notació gregoriana exclusiva de Catalunya, es més que probable que aquesta diferenciació de raça no afectava sols a la notació, sinó que arribava a segellar la melodia ab la marca de Catalunya.

Per fi el cant gregorià parla també un llenguatge senzill, al abast de tothom. Si es fa necessari algú entrenament perquè'l poble d'ara el compregui tot seguit, no serà tota la culpa deguda a les diferències rítmiques de que parlaven, sinó que bona part correspondrà a la falta de sentiment religiós en el poble.

Les ànimes piadoses el comprenen tot seguit.

Hi havia dues monges en un convent d'una població que no cal anomenar: la una, mestra d'un centenar de novícies; l'altre, senzilla cuynera. La mestra era dona de notable cultura y d'ànima verdaderament superior, y la cuynera era també una ànima escullida, sense cultura, però una verdadera santa.

Donchs be; al primer dia que'l cant gregorià entrà en aquell convent ab tota la humilitat de un senzill *Tantum ergo*, la mestra comprenent la ocasió propícia que se li oferia per midar la sensibilitat d'esperit de ses deixebles, preguntà dissimuladament a unes y altres si els havia agradat aquell cant. No satisfeta encara, volgué conèixer la impressió que hauria causat a la monja cuynera, y també li preguntà: ¿qué m'hi dieu, germana, ab aquesta música tant nova? ¿us ha agradat? y l'altra contestà textualment: Ah, be! m'ha agradat molt, perquè es una música que no s'atura a la orella; s'en va de dret a dins.

Digueu-me si un savi podria formular una apreciació més exacta y més profunda.

* *

Y are, com a complement de tot lo exposat, diguem quatre paraules sobre la melodia popular sola, aixó es quan no's presenta associada ab la poesia.

Ja mes amunt hem apuntat la idea de com la música sola no arriba a especificar els sentiments. Afegirem aquí que la mateixa natura sembla confirmarho, ja que ordinariament, no ens ofereix pas models de música ben sola, sinó que sempre la presenta associada ab alguna altre de les belles arts; aixís la expressió es mes determinada.

Fins en els ballets populars trovem la música de brasses ab la plástica animada; y aixís y tot, la expressivitat dels ballets no es pas tan viva y penetrant com la de les cançons.

Algunes n'hi han de cançons que'ns ofereixen petits fragments sense lletra, vocalisos a manera d'exclamació, o be taral-larejats: com també el cant gregorià te'ls seus *júbilus*, no altre cosa que la continuació de la melodia vocalisant la última sílaba. Deyen els antichs, explicant la rahó de ser del *júbilus* gregorià que, a voltes, la forsa del sentiment era tanta y tan viva que, acabada la lletra, encare tenien necessitat d'esplayar el sentiment allargant la melodia ab un vocalís. Però, es evident, que en tots aquets casos no's tracta pas de música sola, perque la lletra, especificant el sentiment, ja'ns ha situat avans el nostre esperit.

Tal volta aquets fets han donat origen a la frase que diu: «allá ahont acaba la lletra comensa la música» no en sentit literal, sinó volent significar que la música es mes expressiva que la lletra.

Aixó..... segons y com.

Cal preguntar ¿La música sola pot portar un senti-

ment? que'l pot *portar* es cosa indubtable. Lo que no ho es tan es que l'oyent el sàpiga rebre y entendre si ab la música no s'hi barreja algún altre medi d'expressió: vull dir que en materia tan espiritual hi ha que comptar ab el subjectivisme del oyent; y cassos s'han donat que una música sola que portava un sentiment d'alegría ha causat pena fins a fer plorar.

Es que la missió mes propia de la música no sembla que sigui *portar* un sentiment, sinó repujarlo, ferlo sentir més vivament, fer més intensa la emoció. En aquest sentit potser si que es veritat que «allá ahont acaba la lletra comensa la música».

Y encare si la música sola's contentés en portar un sentiment, que es la materia mes noble que pot portar! Avuy la música sola, ultra moderna, ens ve tan carregada..... ¡que se jo lo que porta!... ¡de tot!! Jo no sabria capir com un públich, aduch mitjanament entrenat, pot gosar escoltant aquesta música si no fos la consideració de que entre'ls oyents tal hi ha que's dona per pagat ab la bellesa dels timbres dels instruments; altre ab la bellesa de una execució acurada, o de la precisió en els ritmes, etc., etc., perque n'hi han moltes de belleses que encare que no sien sinó purament sensorials, quan l'oyent no te pretensió o capacitat per entrar mes a fons, sempre podrà dir respecte d'elles que ha disfrutat.

Digueume, però, si no es una llástima que's donguin per satisfets ab belleses que no son sinó goig dels sentits, música per l'orella. Y aixís ha de ser, perque arribar al goig de l'ànima, a la fruició estètica escoltant aquesta música sola ultra moderna, ni per més que l'oyent tingui el *programa* ben estudiat, es cosa difícilíssima.

La fruició estètica en son grau mes perfet es una especie de quietisme, un encís, un arrobament.

En aquest estat anímich les potencies no funcionen,

sino que gosan; no treballan buscant objectes o idees, sino que'ls veuen presents, per aixó'n senten el plaer. Donchs be, si l'enteniment de l'oient, el qual suposem prou educat, está inquiet buscant alguna idea que li falta, o perquè no li han donada avans, o perquè no l'ha prou entesa, necessàriament aquell treball, aquell esforç del enteniment es una nosa per arribar a la fruïció estètica.

Ja m'explico perquè fins els grans mestres han quedat corpesos escoltant les cançons populars catalanes. Aixís com el malalt que'l porten al mitj del bosc, respirant a plena natura se sent recobrar la vida; aixís ells han sentit rejuvenir-se la seva ànima cansada, respirant la senyor puríssima que exhala la música mes prop parenta de la natura.

*
* *

Acabaria aquí el meu discurs de no haver trobat una frase d'en Maragall tan a posta y tan sucosa que no'm se estar de posarli quatre mots de comentari.

Diu aixís l'excels poeta: «No hi ha pas res mes fort que una cansó: tot ho vens y davant d'ella tota cosa es doblega, transforma y ilumina. Sols cal saberla treure de ben endintre y saberla cantar ben enfora». (*)

Heu sentit, germans? No hi ha pas res mes fort que una cansó! Es que la cansó porta tota la plenitut d'inspiració: es forta perquè en ella tot es substància, tot es vida. La cansó popular es forta perquè es el mirall dels sentiments del poble; es l'ànima d'una rassa.

La nostra cansó popular pren fesomia de la nostra terra: suau y encantadora com el *nostre mar*, es també forta com les nostres muntanyes. Si es esquerra, es que s'arretira ab el Montserrat; si la trobeu lluminosa, es que s'arretira ab el Montseny: si alguna volta us sembla

(*) Elogi de la Paraula.

maliciosa, es deurá arretirar ab el Puigmal; pero sempre es forta per la seva mateixa rusticitat perque s'expressa ab tota franquesa, perque parla clar y catalá.

La cansó tot ho vens. La cansó popular catalana ha sostingut brava lluyta per fer respectar els seus furs, per reconquerir el lloch que li pertocava, per poder alternar com mereixia ab els lieders de inspiració mes excelsa. Ha lluytat y ha vensut pels seus propis mereixements.

La fortalesa santa de la cansó popular, santa, per la sentor de puresa que porta el seu engendrament directe de la natura benehida de Deu, avergonyirá la tonada borda filla de malicia, pervertidora de sentiments, escombrantla definitivament de les costums del nostre poble.

Devant la cansó popular y per gracia d'ella, l'encarcament de l'art saberut fabricat per la ciencia ampulosa, complicada y freda's doblega fins a transformarse en art ver, tot simplicitat, tot sinceritat, tot modestia; perque la cansó es llum que ilumina la pensa del artista y guia'ls seus sentiments per camins de santa humilitat.

Devant de la cansó popular y per gracia de la seva tonada, la dansa exótica, la dansa esbojarrada per l'exaltament verinós de les passions es doblega fins a transformarse en gest franch y noble, il·luminat per gracia de natura, ferrenya y dolsa, vida de la vida del nostre poble.

Sols cal saberla treure de ben endintre.

Oh compositors amichs! Aquesta si que va per nosaltres! ¡Saberla treure de ben endintre!... Que vol dir aixó si no es l'expressió gráfica de la sinceritat; si no vol dir que la cansó nostra, la cansó de cada hu, sia fruyt natural de la gracia d'inspiració?

Y com la treurem de ben endintre la cansó nostra si avans no li fem entrar? si no estudiem a fons la cansó popular paladejanlla a tot hora fins a somniarla nit y dia com fidels enamorats? Perque jo no vull creure que entre

el nostre jovent encara en quedi algún d'aquells que no podien sentir a parlar d'empaparse de bons models, y sobretot de cançons per por de perdre la personalitat, perquè en les seves obres volien *ser ells*, com si la personalitat es pogués perdre! com si un hom pogués deixar de ser ell mateix! com si una obra d'art no fos sempre mirall perfectíssim de l'ànima del artista!

No, avuy aquestes ilusions ja no *son*. Avuy el gran mestre compositor rus Mussorgsky encara massa poch conegut a Catalunya, ha demostrat com es poden crear obres musicals completament originals y extraordinaries ab un material melòdich y ritmich manllevat directament del poble. (1)

No'ns acontentem, però, en manllevar al poble la materialitat, manllevemli també la espiritualitat. El sentiment es la vida del art. Una obra d'art faltada de sentiment fa soroll de nous buydes. La força del sentiment arriba fins a disculpar defectes de técnica, perquè, ben mirat quan aquests son fills del sentiment ja no'n diem defectes de técnica, sinó avensos del art: en cambi tota la correcció técnica, si no ha nascut per la força del sentiment, queda ab sentor de cosa morta.

No'ns dongui empaig assaborir les cançons del nostre poble fins al moll del os, fins a sentir tot l'encís de sa bellesa, tota l'emoció del seu sentiment, tot allò, en fi, que no hi han paraules per expresarho, perquè es la vibració de la nostra ànima per contacte ab la sublim bellesa que'l bon Deu escampá damunt la natura per model de les belles arts humanes.

Cal saber treure la cansó de ben endintre, y afegia en Maragall: *y saberla cantar ben enfora*.

Per qui va aquesta? Qué serà aixó de saberla cantar

(1) Kurt Schindler—Revista Musical Catalana n.º 133.

ben enfora? ¿Que potser en Maragall somniava també ab l'art europeu, mundial, universal?

No es possible! ja hem dit al comensar com el mestre Nicolau va desfer aixó punt per punt.

Per si quedés encare algún desmemoriat que's pogués creure que aixó de cantar la cansó ben enfora vol dir que inspirantse en la cansó nostrada no's podrà fer entendre de tothom, li diria: ¿Voleu res mes universal ni mes particular que les fesomies de les persones? Y mireu, de catalans en tenim d'escampats per totes parts del mon; y sabeu d'un sol que hagi tingut d'amagarse per fer la cara de catalá?

No: aixó de ben enfora es correlatiu de ben en dintre. Qui tregui la cansó de més endintre, la cantarà més enfora, y res mes.

Oh dolça mare Catalunya! Be pots benehir els teus fills que han sabut cantar la cansó de tes entranyes tan enfora que ja l'ha sentida mitj mon, y l'altre mitj també! De ben endintre els deu sortir!

Be'n deu portar de foch sagrat la cansó dels catalans quan ha abrandat l'ànima d'un mestre de raça ben distinta fentlo un tan fort enamorat que per ella, en veritat, dona sa vida; y tan sincer que, convertintse en nou joiglar de Catalunya la cantia fins a l'altre part del mon.

Grans mercés! mestre Kurt Schindler. Deu vos ho pach!

La Música Catalana que avuy está de Festa ab tota la parentela de devots voldria manifestarvos l'agrahiment mes franch ab una germanívola abraçada.

Enviemli, germans, y sigui'n missatger l'aplaudiment que are brollará del vostre cor y que jo, per la part que'm toca y en nom de tots, li endresso ab tota l'ànima.